

žamo zahvalo in priznanje; slovensko katoliško ljudstvo je z njimi.

III. SREDNJE SOLE.

1. V smislu prej navedenih splošnih načel zahteva katoliški šoh versko srednjo šolo.

2. Dokler take državne srednje šole ni, naj srednja šola ne nudi samo umske izobrazbe, ampak tudi versko, moralno, fizično in življenjsko. Zato naj se verouk poučuje v vseh razredih vseh srednjih šol — tudi strokovnih in tehničnih — najmanj po 2 uri na teden.

3. Z ozirom na kulturno nalogo, ki jo ima Jugoslavija kot most med vzhodom in zahodom, ter z ozirom na kulturno zgodovinski in etični pomen, ki ga ima poznavanje grške in rimske kulture za naš narod, zahtevamo, da se ohrani humanistična gimnazija neokrnjena.

IV. O IZVENSOLSKIH VZGOJI SREDNJEŠOLSKE MLADINE.

1. Katoliški šoh opozarja na škodo, ki jo trpi izvensolska vzgoja srednješolske mladine v moralnem oziru in glede učnih uspehov v šoli radi silnega pomanjkanja stanovanj. Zato naj se

a) ustanovi za dijake, ki se vozijo po železnici v šolo, v vsakem mestu dnevno zavetišče, kjer bodo dijaki lahko plodonosno porabili čas, ko čakajo na vlak. V ta zavetišča naj se sprejmejo tudi dijaki iz mesta, kateri doma nimajo primernega prostora za učenje.

b) Pomanjkanje stanovanj in vzgojni momenti zahtevajo, da se ustanove v vseh mestih, kjer so srednje šole, dijaški konvikti, ki bodo pod strokovnim vodstvom skrbeli za umstveni in нравni napredek njim izročene mladine. V tem oziru priporočamo katoliški šoh podpiranje društva Pripravniki doma, ki namerava zgraditi tak konvikt za učiteljskince. Ze obstoječi konvikti naj se po možnosti razširijo.

2. Posebna pozornost naj se posveča razširjanju Marijinih kongregacij za srednješolsko mladino.

3. Za izpolnitev splošne izobrazbe in vzgoje se priporoča ustanovitev dijaških odsekov pri katoliških kulturnih organizacijah, pri katerih je srednješolska mladina po šolskih predpisih dovoljeno sodelovati.

V. ZA VISOKOŠOLCE.

Slovenski narod se zaveda ogromnega pomena, ki ga ima za njegov duševni in gmotni napredek vseučilišče, lastno kulturno ognjišče. Zaveda se tudi dolžnosti, da pomaga pri nalogi, da se vzgoji zadostno število strokovno prvovrstne in нравno dobre inteligence. Zato priporoča katoliški šoh ustanovitev društva, ki bi si stavilo za nalogo, da čimprej zgradi v Ljubljani vseučilišni dom, kjer bi imeli visokošolci primerna stanovanja in tudi druga sredstva na razpolago, ki so jim potrebna za strokovno izobrazbo in нравno vzgojo.

VI. DRUŠTVO KRŠČANSKA SOLA.

Katoliški šoh pozivlja vse zavedne jugoslovanske katoličane, da stopijo v društvo «Krščanska šola».

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Po parlamentarnih počitnicah so šele sedaj klubovi prostori malo oživeli, ko je prišel finančni odbor v Beograd. Tudi Pašič se je vrnil v pondeljek zvečer in z istim vlakom je došel v Beograd tudi francoski maršal Franchet d'Esperay. V njegovem prihodu vidijo eni dobro znamenje za francosko posredovanje v reškem vprašanju, drugi pa se ne vdaajo nadam ter trdijo, da je naša zunanja politika na slabšem kot kdaj poprej in da se ne moremo zanašati na Francijo, ki tudi v italijansko-grškem sporu podpira Italijo iz samega kljubovanja Angliji. Za prvo skupščinsko zasedanje dne 20. t. m. je pripravljeno vse polno interpelacij glede zunanje politike.

Notranja politika radikalne vlade in stranke bo ostala pri starem. Od vidovdanske ustave nočejo radikalni ničesar popustiti in si tudi ne upajo, meneč, da bi potem demokrati proti njim nahujskali Srbe, pač pa bodo še nadalje poskušali, če bi se s praznimi obljubami dalo kaj odcepiti od proticentralistične opozicije. V skupščini bodo radikale še vnaprej podpirali Nemci in pa južnosrbski Turki ali Džemijet. Ta je sicer sklenil še parkrat iti v opozicijo, a ne bo šel, ker bi bilo tedaj nasilje nad turškimi življenjem po Srbiji še hujše.

Povodno prestolonaslednikovega rojstva je bila izdana precej občirna amnestija, od katere so pa izvzeti vsi politični krivci. Ko se je razglasil radostni dogodek v kraljevem domu, so se po vseh mestih vršili slovesni obhodi, katerim pa žal ni hotela prizanesti politična strast. Tako so v Bosni napadli muslimane in zlasti v Prijedoru se je zgodilo posebno divjaško zločinstvo z velikim številom težje in lažje ranjenih žrtev. Muslimani so v svoji džamiji ravno molili za prestolonaslednika, ko so navalili na nje oboroženi napadalci. Po Vojvodini so se ob obhodi pretepali orjunci in srbski fašisti, v Zagrebu je pa padel kot smrtna žrtev neki ređer in to se izrablja za gonjo proti Hrvatoma baš od one strani, ki je edina kriva, da je ulica posegla po orožju.

GRŠKO-ITALIJANSKI SPOR.

Ta spor je v glavnem poravnana. Da se ugodi Italiji, se je šlo nekako mimo Društva narodov in se je zaveda načelno rešila v konferenci poslanikov. To stališče ugaaja pred vsem Franciji, ki noče, da bi se ustvaril z razsodbo Društva narodov predhodni slučaj, kateri bi mogel vplivati na rešitev ruhrskega konflikta v kvar Franciji.

Konferenca poslanikov je na svoji seji dne 7. t. m. sklenila, da zahteva od Grčije sledeče zadoščenje: 1. Najvišja grška vojaška oblast se zaradi umora italijanske delegacije v Janini opraviči in ed zastopniki velike antante v Atenah. 2. Pri pogrebnih svečanostih v Atenah se izkažejo od strani grških oblastev, armade in mornarice žrtvam primerne časti. 3. Grčija uvede preiskavo, zavezniki pa imenujejo nadzorovalno komisijo pod predsedstvom japonskega polkovnika Shiboio. 4. Grčija plača Italiji odškodnino, ki jo določi haško razsodišče. Pod naslovom kavicije položi Grčija v švicarsko narodno banko 50 milijonov lir.

Italija se s to noto strinja in je izjavila, da izprazni Krfa in ostale otoke takoj, ko Grčija izpolni navedene zahteve. Tudi grška vlada je te pogoje sprejela in tako bo ta spor poravnana, če se ne pojavijo kake težkoče pri izpraznitvi Krfa in če Anglija ne bo nastopila radi tega, ker se je tako omalovaževalo Društvo narodov.

PRED VOLITVAMI V AVSTRIJI.

Zadnje tedne so se med krščansko-socijalno stranko, velenemci in bauernbundovci v Avstriji vršila pogajanja za skupni nastop ob bližajočih se volitvah v narodno skupščino. Navedene tri stranke naj bi proti socialističnim skupinam nastopile z enotno kandidatno listo. Tik pred zaključkom so se pa pogajanja razbila, ker so bauernbundovci med svojimi kandidati na vsak način hoteli imeti Feliksa Pistorja, ki vodi boj avstrijskih hišnih posestnikov proti odredbam v varstvo najemnikov.

Naši poslanci med ljudstvom.

Shodi naših poslancev. Dne 16. septembra: Sv. Jurij ob Ščavnici po rani sv. maši v župnišči govori poslanec dr. Hohnjec. — Sv. Venčesl ob 7. uri zjutraj po rani sv. maši in Slov. Bistrica ob 11. uri po pozni sv. maši, na obeh shodih govori poslanec Falež. — Kotlje, po sv. maši, govori poslanec Kugovnik. — Sv. Jurij ob Juž. žel., po rani sv. maši, v Čelju popoldne ob 3. uri pri Belem volu na obeh shodih govori posl. Krajnc. — Olimje, po sv. maši v gostilni Kosi in v Imenem, popoldne v gostilni Pajk, na obeh shodi govori poslanec Vrečko. — Artiče, ob 10. uri dopoldne pred cekvijoj. Govori poslanec Žebot.

Vuzenica. Pri Sv. Primožu na Pohorju in na Kamnu sta se na praznik dne 8. t. m. vršila dva zelo dobro obiskana shoda, na katerih je poročal gospod poslanec Vladimir Pušenjak o političnem stanju in o delovanju Narodne skupščine. Pred shodom in po shodih so se zborovalci obračali na poslanca o raznih davčnih zadevah, glede vojaške takse, poziva letnika 1892 na pregled, gostilniških koncesij itd. Poslanec je dal vsem zadovoljiva pojasnila in obljubil svojo pomoč. Naš župan, kateri ne more preboleti propada Samostojne stranke, je na shodu lahko slišal, kako stoji zadeva za tlako, da iste niso ne predlagali ne za njo glasovali naši poslanci, ki so se borili zoper njo in dosegli, da se v Sloveniji ne bo izvajala, pač pa so se izjavili za tlako demokracije, očetje in najboljši zavezniki Samostojnežev. Upamo, da bo to velemogočnemu županu zadostovalo in se bo v bodoče v občinskih sejah bolj dostojno obnašal. Ako pa ne more krotiti svoje politične žilice, potem naj rajši odstopi, ker sicer bo moralo glavarstvo vmes poseči. Od propalih Samostojnežev se v občinskih sejah izživati ne damo.

Velika Nedelja. Dne 9. septembra smo imeli sijajno obiskana shod Slov. ljudske stranke. Govorila sta naš poslanec Bedjanič in tajnik Krajnc. Zborovalci so izrekli našim poslancom neomajno zaupanje in zahvalo, da so v kljub zelo težavnim razmeram v narodni skupščini v Beogradu nadaljevali boj za našo avtonomijo. Obsojali pa so absistenčno (nedelavno) Radičevo politiko. Pravi junaki vstajajo na bojišču — in edino bojišče za zakonodajno avtonomijo je danes narodna skupščina v Beogradu! Pravi poslanci se ne skrivajo strahopetno doma, kakor delajo to Radičevi poslanci! Pravi narodov voditelj ne zbeži v tujino in ne zapusti svojih vollicev, če ga kdo malo postraši, kakor je to storil Radič!

Makole. V nedeljo, dne 9. septembra je imel gosp. poslanec Falež v Makolah shod, ki je krasno uspel. Gospod Matija Hajšek od Sv. Ane kot predsednik shoda pozdravi navzoče, nakar da besedo gospodu poslancu. Govoril je nad eno uro ter v jedrnatih besedah razložil položaj v parlamentu in delo naših poslancev. Poslušalci so z vse vnemo sledili besedam gospoda poslanca ter izrekli popolno zaupanje Slov. ljudski stranki in našim poslancom, da gredo zopet v Beograd, pač pa, da ostanajo v najstrožji opoziciji. Slednjič se je protestiralo proti kuluku, novim visokim davkom in novim neumestnim vojaškim zakonom. Shod se je vršil mirno in v najlepšem redu. Živijo poslanec Falež!

15letnica mariborskega Orla.

Res, petnajstlet ni kdovekaj in če začnemo pri kom seštevati njegova leta in obhajati razne obletnice, taktokrat navadno o dotičnem ne vemo več nič drugega naštevati, kakor njegova leta: staramo se, stari smo že, stari.

Petnajstletni mariborski Orel pa je tak: čim starejši je, tem bolj se mladi. Svojo petnajstletnico dne 6. in 7. oktobra t. l. bo obhajal v znamenju mejnice dveh dob.

Slovenski Orel postaja vseobsegajoče narodna činjenica in ena najvarnejših mladinskih organizacij. Dr. Jan. Ev. Krek je govoril že maja leta 1909, da so telovadni odseki izpolnili njegova pričakovanja in postali stebri našega društvenega življenja. Neprijatelj telovad-

nega odseka ne more biti prijatelj izobraževalnega dela. Kdor skuša sejati seme razdora med telovadnimi odseki in drugimi našimi organizacijami, bodisi izobraževalnimi, gospodarskimi ali verskimi, ta dela pregrešno. Kakšne bi bile danes njegove besede, ko je Orel takšen, kakršnega si niti on ni povsem zamislil! Rečemo, da je danes v slovenski orlovski organizaciji nekaj tako skoro nepojmljivo globokega, za kar bi se človek malodane venomer vzradočeval.

Zelo zabrisana je že tista sobota, 1. avgusta 1. 1908, ko je zagnezdl Orel tudi v Mariboru. Nekako dvaindvajsetletni je bil v vrsti ustanovljaljočih se slovenskih odsekov in tretji na Slovenskem Štajerskem. Prvenstvo pa mu gre, ker je prvi obmejni slovenski Orel, ki je vršil ravno ne malo slovensko narodnostno delo. Kadar je imel priliko, pogledati v delavnico mariborskega Orla prva leta njegovega obstoja, se mora nehote čuditi, v kakšnih razmerah so vztrajali takrat slovenski fantje ravno v tem orlovskem odseku, kakšna železna vztrajnost in neomejena slovenska samozavest sta jih družili. In ko človek naleti na imena, kakor so bili člani tega odseka: Jožef Praprotnik, Rudolf Simonič, Jožef Siska, dr. Karel Verstovšek in drugi, sname klobuk z glave in obstane ob premišljevanju njihovega poguma in jeklene volje. Tem ljudem je bil orlovski kroj res odsev mišičevega dela in reda vsepovsod in ga niso oblačili za to, da bi krili, kar je lenega in gnilega. Bili so močje, močje kakor morejo vzrasti samo v Orlu!

Orel v Mariboru — petnajstletnik je bil vzgojen v najljutejšem boju za svoj narod in svoje katoliško načelo. Bil je pa tudi ognjišče, odkoder je šinil orlovski plamen po slovenski severni meji. Vzpodbuja je in vnmal, zbiral ude v organizirano četo. Njegov prvi javni nastop v Kostrivnici dne 5. septembra 1909 je bil kakor kresno znamenje, ki pravi o njem poročilo: «Vsi gledalci smo bili edini: to je nekaj novega, res lepega! Ljudje pri rajalnem obhodu niso mogli prenehati s ploskanjem in živijo-klici. Vsak nastop je bil burno odobran. Orla mora dobiti vsaka večja župnija.»

In tako bi mogli naštevati dela, torej ne leta — mariborskega Orla. Prišli bi do septembarskih spominov leta 1908, do šentiljskega Slovenskega doma leta 1910, do orlovskega praznika v Kamniku leta 1919, do raznih prepovedi nastopati v kroju in tako dalje. A nič tega: danes je Orel v Mariboru petnajstletnik, zavedajoč se dobro: v trudu in znoju me je vzredila orlovska misel!

Torej svoj praznik bo praznoval Orel v Mariboru. Dneva 6. in 7. oktobra t. l. je določil, da počasti v krogu orlovske družine ter zvestih in vdanih mu prijateljev, znancev, svoje spomine. V zunanje vidno znamenje tistih dni, v bodrilo svojih vrst pa hoče postaviti še odsekovni prapor, ki bo takrat obenem blagoslovljen.

Slavje petnajstletnice in blagoslovitve prapora mariborskega Orla bodi praznik obmejne slovenske orlovske misli. V resnem delu, v dostojnem nastopu naj se zbere 6. in 7. oktobra v Mariboru vse, ki ve ceniti notranjo silo orlovske organizacije in se ne da omanjiti le po zunanjih priložnostnih kretnjah. Mariborski Orel ne praznuje svoje petnajstletnice morebiti kot kakršnikoli nastop proti kateremukoli nasprotniku. Ne! Kot strogo kulturno-vzgojna organizacija, ki posevča vse sile tako telesni, kakor duševni vzgoji slovenske mladine na temelju krščanskih načel in ji ustvarja zdravo podlago za krščansko življenje v družini, krepí njeno narodnostno zavest in ji da temeljito državljansko vzgojo ter izobrazbo, takšen slavi Orel v Mariboru petnajstletnico svoje ustanovitve. Nič manj, nič več noče Orel-petnajstletnik v Mariboru ko:

k delu, k napredku, fantje, nastop!

Tedenske novice.

Rojstvo našega prestolonaslednika. Naša kraljica Marija je porodila dne 6. t. m. možko dete, ki je postalo kot prvorojenec naš prestolonaslednik. Radostno vest, da se je rodil princ, so oznanjevali topovski strelji in vsa mesta so bila v zastavah. Kralj je podpisal ob priliki rojstva prvorojenca občirne ukaz o pomiloščenju.

† Josip Mešiček. Iz Brežic ob Savi nam poročajo: Minuli pondeljek je preminul naš veleč. gospod mestni župnik Jože Mešiček. Brežiška mestna župnija in cela dekanija je izgubila z blagopokojnim svojega vsestranskega voditelja, svetovalca ter očeta. Malodane vsak človek v brežiškem okraju je dolžan v tem ali onem oziru zahvalo ter trajno hvaležni spomin rajnemu gospodu. Bil je priljubljen povsod, v mestu in na deželi, ker je bil vedno veselega in postrežljivega značaja. Rajnega gospoda kanonika je vsakdo rad poiskal v resnih in težavnih dneh, ker je bil dalekoviden svetovalec. Še pod rajno Avstrijo je bil vsakemu v brežiškemu okraju znan kot zvesti in pametno zavedni Slovenec, po preobratu pa je postal voditelj Slovencev v brežiškem okraju. Bil je znan kot izboren pevovodja, šaljšev in risar. Kot dušnega pastirja pa bo blagopokojnega ohranilo Brežice in brežiška dekanija v najboljšem in trajno hvaležnem spominu. Rajni gospod se je rodil v Sevnici 18. marca 1865 in posvečen je bil 18. julija 1887. Častnim kanonikom je bil imenovan 15. marca 1918, duh. svetnik je postal leta 1914 in dekan 1895. Razven tega je še bil član okrajnega šolskega sveta, brežiški občinski svetovalec, ravnatelj Posojilnice in načelnik Kmetijske podružnice. Blagopokojnemu svetila večna luč!

Nekaj o samostojnem dirindaju na Bledu. Kot vsako leto so tudi letos obhajali samostojni svoj slabostojni praznik dne 8. t. m. na Bledu. «Jutro», glasilo očetov Samostojne, se dela norca iz celega praznika in